

SZKOŁA PODSTAWOWA nr 1 im. TADEUSZA KOŚCIUSZKI W KUTNIE

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z PRZYRODY

uwzględniające wymagania szczegółowe zawarte w podstawie programowej kształcenia ogólnego – Rozporządzenie MEN z dnia 14 lutego 2017r.

Dokument opracowany na podstawie programu nauczania przyrody TAJEMNICE PRZYRODY dla klasy 4 szkoły podstawowej dopuszczonego do użytku szkolnego w 2017r.

stopień dopuszczający Uczeń:	stopień dostateczny. Uczeń:	stopień dobry Uczeń:	stopień bardzo dobry. Uczeń:	stopień celujący. Uczeń:
<p>-wymienia dwa elementy przyrody nieożywionej; -wymienia dwa elementy przyrody ożywionej; -wymienia zmysły umożliwiające poznawanie otaczającego świata; -podaje dwa przykłady informacji uzyskanych dzięki wybranym zmysłom; -wyjaśnia, czym jest obserwacja; - podaje nazwy przyrządów służących do prowadzenia obserwacji w terenie; -przeprowadza obserwację za pomocą lupy lub lornetki; -notuje dwa/trzy spostrzeżenia dotyczące obserwowanych obiektów; -wykonuje schematyczny rysunek obserwowanego obiektu; -dokonuje pomiaru z wykorzystaniem taśmy mierniczej;</p>	<p>-wyjaśnia znaczenie pojęcia przyroda; -wymienia trzy niezbędne do życia składniki przyrody nieożywionej; -podaje trzy przykłady wytworów działalności człowieka; -omawia na przykładach rolę poszczególnych zmysłów w poznawaniu świata; -wymienia źródła informacji o przyrodzie; -omawia najważniejsze zasady bezpieczeństwa podczas prowadzenia obserwacji i wykonywania doświadczeń; -przyporządkowuje przyrząd służący do prowadzenia obserwacji do obserwowanego obiektu; -wymienia propozycje przyrządów, które należy przygotować do prowadzenia obserwacji w terenie;</p>	<p>-wymienia cechy ożywionych elementów przyrody; -wskazuje w najbliższym otoczeniu wytwory działalności człowieka; -porównuje liczbę i rodzaj informacji uzyskiwanych za pomocą poszczególnych zmysłów; -wymienia cechy przyrodnika; -określa rolę obserwacji w poznawaniu przyrody; -omawia etapy doświadczenia; -planuje miejsca dwóch/trzech obserwacji; -proponuje przyrząd odpowiedni do obserwacji konkretnego obiektu; -wymienia najważniejsze części mikroskopu; -wyjaśnia, co to jest widnokrąg; -omawia budowę kompasu; -samodzielnie wyznacza kierunki geograficzne za pomocą kompasu;</p>	<p>-podaje przykłady powiązań przyrody nieożywionej z przyrodą ożywioną; -klasyfikuje wskazane elementy na: ożywione składniki przyrody, nieożywione składniki przyrody oraz wytwory działalności człowieka; -wyjaśnia, w jakim celu prowadzi się doświadczenia i eksperymenty przyrodnicze; -wyjaśnia różnice między eksperymentem a doświadczeniem; -planuje obserwację dowolnego obiektu lub organizmu w terenie; -uzasadnia celowość zaplanowanej obserwacji; -omawia sposób przygotowania obiektu do obserwacji mikroskopowej; -podaje przykłady wykorzystania w życiu umiejętności wyznaczania kierunków geograficznych;</p>	<p>-wyjaśnia, w jaki sposób zmiana jednego elementu przyrody może wpłynąć na jej pozostałe elementy; -na podstawie obserwacji podejmuje próbę przewidzenia niektórych sytuacji i zjawisk, np. dotyczących pogody, zachowania zwierząt; -przeprowadza dowolne doświadczenie, posługując się instrukcją, zapisuje obserwacje i wyniki; -wyjaśnia, dlaczego do niektórych doświadczeń należy używać dwóch zestawów doświadczalnych; -przygotowuje notatkę na temat innych przyrządów służących do prowadzenia obserwacji, np. odległych obiektów lub głębin; -omawia sposób wyznaczania kierunku północnego na podstawie położenia Gwiazdy Polarnej oraz innych obiektów w otoczeniu; -uzasadnia, popierając swoje stanowisko</p>

<p>-podaje nazwy głównych kierunków geograficznych wskazanych przez nauczyciela na widnokręgu;</p> <p>-wyznacza – na podstawie instrukcji słownej – główne kierunki geograficzne za pomocą kompasu;</p> <p>-określa warunki wyznaczania kierunku północnego za pomocą gnomonu, czyli prostego patyka lub pręta, w słoneczny dzień;</p> <p>- wskazuje w najbliższym otoczeniu przykłady ciał stałych, cieczy i gazów;</p> <p>-wskazuje w najbliższym otoczeniu po dwa przykłady ciał plastycznych, kruchych i sprężystych;</p> <p>-podaje dwa przykłady występowania zjawiska rozszerzalności cieplnej ciał stałych;</p> <p>-porównuje ciała stałe z cieciami pod względem jednej właściwości, np. kształtu;</p>	<p>-określa charakterystyczne cechy obserwowanych obiektów;</p> <p>-opisuje sposób użycia taśmy mierniczej;</p> <p>-podaje nazwy głównych kierunków geograficznych;</p> <p>-przyporządkowuje skróty do nazw głównych kierunków geograficznych;</p> <p>-określa warunki korzystania z kompasu;</p> <p>-posługując się instrukcją, wyznacza główne kierunki geograficzne za pomocą gnomonu;</p> <p>-wymienia stany skupienia, w których występują substancje;</p> <p>-podaje dwa/trzy przykłady wykorzystania właściwości ciał stałych w życiu codziennym;</p> <p>-wyjaśnia zasadę działania termometru;</p> <p>-przeprowadza, zgodnie z instrukcją, doświadczenia wykazujące: wpływ</p>	<p>-wyjaśnia, w jaki sposób wyznacza się kierunki Pośrednie;</p> <p>-wyjaśnia, na czym polega zjawisko rozszerzalności cieplnej;</p> <p>-podaje przykłady występowania zjawiska rozszerzalności cieplnej ciał stałych i cieczy oraz gazów;</p> <p>-wymienia czynniki wpływające na szybkość parowania;</p> <p>-formułuje wnioski na podstawie przeprowadzonych doświadczeń;</p> <p>-przyporządkowuje stan skupienia wody do wskazań termometru;</p> <p>-podaje, z czego są zbudowane chmury;</p> <p>-rozdziela rodzaje osadów atmosferycznych na ilustracjach;</p> <p>-wyjaśnia, czym jest ciśnienie atmosferyczne;</p> <p>-wyjaśnia, jak powstaje wiatr;</p>	<p>-porównuje dokładność wyznaczania kierunków geograficznych za pomocą kompasu i gnomonu;</p> <p>-wyjaśnia, w jaki sposób tworzy się nazwy kierunków pośrednich;</p> <p>-klasyfikuje ciała stałe ze względu na właściwości;</p> <p>-wyjaśnia, na czym polega kruchość, plastyczność i sprężystość;</p> <p>-porównuje właściwości ciał stałych, cieczy i gazów;</p> <p>-opisuje zasadę działania termometru cieczowego;</p> <p>-dokumentuje doświadczenia według poznanego schematu;</p> <p>-podaje znane z życia codziennego przykłady zmian stanów skupienia wody;</p> <p>-przedstawia w formie schematu zmiany stanu skupienia wody w przyrodzie;</p> <p>-wyjaśnia, jak tworzy się nazwę wiatru;</p> <p>-rozpoznaje na mapie rodzaje wiatrów;</p>	<p>przykładami z życia, dlaczego ważna jest znajomość właściwości ciał;</p> <p>-przedstawia zmiany stanów skupienia wody podczas jej krążenia w przyrodzie, posługując się wykonanym przez siebie rysunkiem;</p> <p>-wyjaśnia różnice między opadami a osadami atmosferycznymi;</p> <p>-na podstawie opisu przedstawia – w formie mapy – prognozę pogody dla Polski;</p> <p>-podaje przykłady praktycznego wykorzystania wiadomości dotyczących zmian temperatury i długości cienia w ciągu dnia, np. wybór ubrania, pielęgnacja roślin, ustawienie budy dla psa;</p> <p>-omawia podział organizmów na pięć królestw;</p> <p>-prezentuje – w dowolnej formie – informacje na temat pasożytnictwa w świecie roślin;</p> <p>-podaje przykłady obrony</p>
---	--	---	--	--

<p>- wymienia stany skupienia wody w przyrodzie; - podaje przykłady występowania wody w różnych stanach skupienia; - omawia budowę termometru; - odczytuje wskazania termometru; wyjaśnia, na czym polega krzepnięcie i topnienie; - wymienia przynajmniej trzy składniki pogody; - rozpoznaje na dowolnej ilustracji rodzaje opadów; - wyjaśnia, dlaczego burze są groźne; - dobiera odpowiednie przyrządy służące do pomiaru trzech składników pogody; - odczytuje temperaturę powietrza z termometru cieczowego; - na podstawie instrukcji buduje wiatromierz; - odczytuje symbole umieszczone na mapie pogody;</p>	<p>temperatury otoczenia na parowanie wody, obecność pary wodnej w powietrzu; - wyjaśnia, na czym polega parowanie i skraplanie wody; - wyjaśnia, co nazywamy pogodą; - wyjaśnia pojęcia: upał, przymrozek, mróz; - podaje nazwy opadów atmosferycznych; - zapisuje temperaturę dodatnią i ujemną; - omawia sposób pomiaru ilości opadów; - podaje jednostki, w których wyraża się składniki pogody; - buduje deszczomierz na podstawie instrukcji; - prowadzi tygodniowy kalendarz pogody na podstawie obserwacji wybranych składników pogody; - określa aktualny stopień zachmurzenia nieba na podstawie obserwacji; - opisuje tęczę;</p>	<p>- wymienia przyrządy służące do obserwacji meteorologicznych; - dokonuje pomiaru składników pogody – prowadzi kalendarz pogody; - przygotowuje możliwą prognozę pogody dla swojej miejscowości na następny dzień; - określa zależność między wysokością Słońca a temperaturą powietrza; - określa zależność między wysokością Słońca a długością cienia; - wyjaśnia pojęcie górowanie Słońca; - omawia zmiany w pozornej wędrówce Słońca nad widnokrzem w poszczególnych porach roku; - omawia hierarchiczną budowę organizmów wielokomórkowych; - charakteryzuje czynności życiowe organizmów; - omawia cechy rozmnażania płciowego i bezpłciowego;</p>	<p>- wykazuje związek pomiędzy porą roku a występowaniem określonego rodzaju opadów i osadów; - odczytuje prognozę pogody przedstawioną za pomocą znaków graficznych; - określa kierunek wiatru na podstawie obserwacji; - omawia zmiany długości cienia w ciągu dnia; - porównuje wysokość Słońca nad widnokrzem oraz długość cienia podczas górowania w poszczególnych porach roku; - podaje przykłady różnych sposobów wykonywania tych samych czynności przez organizmy, np. ruch, wzrost; - porównuje rozmnażanie płciowe z rozmnażaniem bezpłciowym; - omawia sposób wytwarzania pokarmu przez rośliny; - określa rolę, jaką odgrywają w przyrodzie zwierzęta odżywiające się szczątkami glebowymi;</p>	<p>przed wrogami w świecie roślin i zwierząt; - wyjaśnia, co to jest sieć pokarmowa; - uzasadnia, że zniszczenie jednego z ogniw łańcucha pokarmowego może doprowadzić do wyginięcia innych ogniw; - prezentuje jedną egzotyczną roślinę (ozdobną lub przyprawową), omawiając jej wymagania życiowe; - przygotowuje ciekawostki i dodatkowe informacje na temat zwierząt, np. omówienie najszybszych zwierząt; - wymienia wybrane objawy niedoboru jednej z poznanych witamin; - omawia rolę narządów wspomagających trawienie; - proponuje zestaw prostych ćwiczeń poprawiających funkcjonowanie układu krwionośnego; - planuje i prezentuje doświadczenie potwierdzające obecność pary wodnej</p>
---	--	--	---	---

<p>-przedstawia stopień zachmurzenia za pomocą symboli; -przedstawia rodzaj opadów za pomocą symboli; -wyjaśnia pojęcia: wschód Słońca, zachód Słońca; -rysuje „drogę” Słońca na niebie; -podaje daty rozpoczęcia kalendarzowych pór roku; -podaje po trzy przykłady zmian zachodzących w przyrodzie ożywionej w poszczególnych porach roku; -wyjaśnia, po czym rozpoznaje się organizm; -wymienia przynajmniej trzy czynności życiowe organizmów; -omawia jedną wybraną przez siebie czynność życiową organizmów; -odróżnia przedstawione na ilustracji organizmy jednokomórkowe od organizmów wielokomórkowych;</p>	<p>-omawia pozorną wędrówkę Słońca nad widnokregiem; -omawia zmiany temperatury powietrza w ciągu dnia; -wyjaśnia pojęcia: równonoc, przesilenie; -omawia cechy pogody w poszczególnych porach roku; -wyjaśnia pojęcia: organizm jednokomórkowy, organizm wielokomórkowy; -podaje charakterystyczne cechy organizmów; -wymienia czynności życiowe organizmów; -rozpoznaje na ilustracji wybrane organy/narządy; -dzieli organizmy cudzożywne ze względu na rodzaj pokarmu; -podaje przykłady organizmów roślinożernych; -dzieli mięsożerców na drapieżniki i padlinożerców;</p>	<p>-wyjaśnia pojęcia: organizm samożywny, organizm cudzożywny; -wymienia cechy roślinożerców; -wymienia, podając przykłady, sposoby zdobywania pokarmu przez organizmy cudzożywne; -podaje przykłady zwierząt odżywiających się szczątkami glebowymi; -wymienia przedstawicieli pasożytów; -wyjaśnia nazwy ogniw łańcucha pokarmowego; -rozpoznaje wybrane rośliny doniczkowe; -wyjaśnia, jakie znaczenie ma znajomość wymagań życiowych uprawianych roślin; -określa cel hodowania zwierząt w domu; -wyjaśnia, dlaczego nie wszystkie zwierzęta możemy hodować w domu;</p>	<p>-wyjaśnia, na czym polega pasożytnictwo; -omawia rolę destruentów w łańcuchu pokarmowym; -opisuje szkodliwość zwierząt zamieszkujących nasze domy; -formułuje apel do osób mających zamiar hodować zwierzę lub podarować je w prezencie; -omawia rolę witamin; -omawia rolę soli mineralnych w organizmie; -wyjaśnia rolę enzymów trawiennych; -wskazuje narządy, w których zachodzi mechaniczne i chemiczne przekształcanie pokarmu; -wyjaśnia, jak należy dbać o układ krwionośny; -podaje przykłady produktów żywnościowych korzystnie wpływających na pracę układu krwionośnego; -wyjaśnia, na czym polega współpraca układów pokarmowego, krwionośnego i oddechowego;</p>	<p>w wydychanym powietrzu; -wyjaśnia, dlaczego w okresie szkolnym należy szczególnie dbać o prawidłową postawę ciała; -wskazuje na planszy elementy budowy oka: soczewkę, siatkówkę i źrenicę; -omawia, korzystając z planszy, w jaki sposób powstaje obraz oglądanego obiektu; -wyjaśnia przyczyny różnic w budowie układu rozrodczego żeńskiego i męskiego; -prezentuje informacje dotyczące zagrożeń, na które mogą być narażone dzieci w okresie dojrzewania; -przygotowuje propozycję prawidłowego jadłospisu na trzy dni, który będzie odpowiedni w okresie dojrzewania; -wyjaśnia, czym są szczepionki; -przygotowuje informacje na temat objawów boreliozy i sposobów postępowania</p>
--	---	--	---	--

<p>-określa, czy podany organizm jest samożywny czy cudzożywny;</p> <p>-podaje przykłady organizmów cudzożywnych: mięsożernych, roślinożernych i wszystkożernych;</p> <p>- wskazuje na ilustracji charakterystyczne cechy drapieżników;</p> <p>-układa łańcuch pokarmowy z podanych organizmów;</p> <p>-układa jeden łańcuch pokarmowy na podstawie analizy sieci pokarmowej;</p> <p>-wymienia korzyści wynikające z uprawy roślin w domu i ogrodzie;</p> <p>-podaje przykłady zwierząt hodowanych przez człowieka w domu;</p> <p>-podaje przykład drobnego zwierzęcia żyjącego w domu;</p> <p>-rozpoznaje trzy zwierzęta żyjące w ogrodzie;</p> <p>- podaje przykłady produktów bogatych w białka, cukry, tłuszcze, witaminy;</p>	<p>-wyjaśnia, na czym polega wszystkożerność;</p> <p>-wyjaśnia, czym są zależności pokarmowe;</p> <p>-podaje nazwy ogniw łańcucha pokarmowego;</p> <p>-podaje trzy przykłady roślin stosowanych jako przyprawy do potraw;</p> <p>-wyjaśnia, dlaczego decyzja o hodowli zwierzęcia powinna być dokładnie przemyślana;</p> <p>-omawia zasady opieki nad zwierzętami;</p> <p>-podaje przykłady dzikich zwierząt żyjących w mieście;</p> <p>-wykonuje zielnik, w którym umieszcza pięć okazów;</p> <p>-wymienia składniki pokarmowe;</p> <p>-przyporządkowuje podane pokarmy do wskazanej grupy pokarmowej;</p> <p>-wymienia narządy budujące przewód pokarmowy;</p> <p>-omawia rolę układu pokarmowego;</p>	<p>-wskazuje źródła informacji na temat hodowanych zwierząt;</p> <p>-wyjaśnia, dlaczego coraz więcej dzikich zwierząt przybywa do miast;</p> <p>-omawia rolę składników pokarmowych w organizmie;</p> <p>-wymienia produkty zawierające sole mineralne;</p> <p>-wyjaśnia pojęcie trawienie;</p> <p>-opisuje drogę pokarmu w organizmie;</p> <p>-omawia, co dzieje się w organizmie po zakończeniu trawienia pokarmu;</p> <p>-wymienia funkcje układu krwionośnego;</p> <p>-wyjaśnia, czym jest tętno;</p> <p>-omawia rolę układu krwionośnego w transporcie substancji w organizmie;</p> <p>-określa cel wymiany gazowej;</p>	<p>-wykonuje schematyczny rysunek ilustrujący wymianę gazową zachodzącą w płucach;</p> <p>-na modelu lub planszy wskazuje kości o różnych kształtach;</p> <p>-omawia pracę mięśni szkieletowych;</p> <p>-wymienia zadania mózgu, rdzenia kręgowego i nerwów;</p> <p>-wyjaśnia, w jaki sposób układ nerwowy odbiera informacje z otoczenia;</p> <p>-podaje wspólną cechę narządów węchu i smaku;</p> <p>-wskazuje na planszy drogę informacji dźwiękowych;</p> <p>-uzasadnia, że układ nerwowy koordynuje pracę wszystkich narządów zmysłów;</p> <p>-na podstawie doświadczenia formułuje wniosek dotyczący zależności między zmysłem smaku a zmysłem powonienia;</p> <p>-omawia przebieg rozwoju nowego organizmu;</p> <p>-wskazuje na planszy narządy układu rozrodczego męskiego</p>	<p>w przypadku zachorowania na nią;</p> <p>-prezentuje plakat informujący o zagrożeniach w swojej okolicy;</p> <p>-uzasadnia konieczność zachowań asertywnych;</p> <p>-przygotowuje informacje na temat pomocy osobom uzależnionym;</p> <p>-wykonuje szkic okolic szkoły;</p> <p>-wyjaśnia pojęcia: skala mianowana, podziałka liniowa;</p> <p>-porównuje dokładność planu miasta i mapy turystycznej;</p> <p>-dostosowuje sposób orientowania mapy do otaczającego terenu;</p> <p>-wskazuje pozytywne i negatywne skutki przekształcenia krajobrazu najbliższej okolicy;</p> <p>-przygotowuje krótką prezentację o najciekawszych formach terenu w Polsce i na świecie;</p> <p>-przygotowuje kolekcję skał z najbliższej okolicy wraz</p>
--	--	---	--	--

<p>-omawia znaczenie wody dla organizmu; - wskazuje na modelu położenie poszczególnych narządów przewodu pokarmowego; -wyjaśnia, dlaczego należy dokładnie zuć pokarm; -uzasadnia konieczność mycia rąk przed każdym posiłkiem; - wskazuje na schemacie serce i naczynia krwionośne; -wymienia rodzaje naczyń krwionośnych; -mierzy puls; -podaje dwa przykłady zachowań korzystnie wpływających na pracę układu krążenia; - pokazuje na modelu lub planszy dydaktycznej położenie narządów budujących układ oddechowy; -wymienia zasady higieny układu oddechowego; - wskazuje na sobie, modelu lub planszy elementy szkieletu; -wyjaśnia pojęcie stawy;</p>	<p>-podaje zasady higieny układu pokarmowego; -omawia rolę serca i naczyń krwionośnych; -pokazuje na schemacie poszczególne rodzaje naczyń krwionośnych; -wymienia narządy budujące drogi oddechowe; -wyjaśnia, co dzieje się z powietrzem podczas wędrówki przez drogi oddechowe; -określa rolę układu oddechowego; -opisuje zmiany w wyglądzie części piersiowej tułowia podczas wdechu i wydechu; -wymienia elementy budujące układ ruchu; -podaje nazwy i wskazuje główne elementy szkieletu; -wymienia trzy funkcje szkieletu; -wymienia zasady higieny układu ruchu;</p>	<p>-omawia rolę poszczególnych narządów układu oddechowego; -wyjaśnia, dlaczego drogi oddechowe są wyściełane przez komórki z rzęskami; -rozróżnia rodzaje połączeń kości; -podaje nazwy głównych stawów u człowieka; -wyjaśnia, w jaki sposób mięśnie są połączone ze szkieletem; -wskazuje na planszy małżowinę uszną, przewód słuchowy i błonę bębenkową; -omawia zasady higieny układu nerwowego; -omawia rolę poszczególnych narządów układu rozrodczego; -opisuje zmiany psychiczne zachodzące w okresie dojrzewania -wymienia wszystkie zasady zdrowego stylu życia; -wyjaśnia rolę aktywności fizycznej w zachowaniu zdrowia;</p>	<p>i układu rozrodczego żeńskiego; -wyjaśnia na przykładach, czym jest odpowiedzialność; -wyjaśnia, czym jest zdrowy styl życia; -omawia skutki niewłaściwego odżywiania się; -wyjaśnia, na czym polega higiena osobista; -podaje sposoby na uniknięcie zakażenia się grzybicą; -porównuje objawy przeziębienia z objawami grypy i anginy; -klasyfikuje pasożyty na wewnętrzne i zewnętrzne, podaje ich przykłady; -charakteryzuje pasożyty wewnętrzne człowieka; -opisuje objawy wybranych chorób zakaźnych; -wymienia drobnoustroje mogące wnikać do organizmu przez uszkodzoną skórę; -omawia sposób postępowania po ukąszeniu przez żmiję; -rozpoznaje dziko rosnące rośliny trujące;</p>	<p>z ich opisem; -prezentuje informacje typu „naj” – najdłuższa rzeka, największe jezioro, największa głębia oceaniczna; -wyjaśnia, czym są lodowce i lądolody; -przygotowuje plakat lub prezentację multimedialną na temat zmian krajobrazu na przestrzeni dziejów; -przygotuje prezentację multimedialną lub plakat pt. „Moja miejscowość dawniej i dziś”; -prezentuje – w dowolnej formie – informacje na temat ochrony przyrody w najbliższej okolicy: gminie, powiecie lub województwie; -prezentuje informacje o największych organizmach żyjących w środowisku wodnym; -porównuje świat roślin oraz zwierząt w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki; -przygotowuje prezentację na temat trzech/czterech</p>
--	--	---	---	--

<p>-omawia dwie zasady higieny układu ruchu; - wskazuje na planszy położenie układu nerwowego; - wskazuje na planszy lub modelu położenie narządów zmysłów; - wymienia zadania narządów smaku i powonienia; - wymienia, podając przykłady, rodzaje smaków; - wymienia dwa zachowania wpływające niekorzystnie na układ nerwowy; - wskazuje na planszy położenie narządów układu rozrodczego; - rozpoznaje komórki rozrodcze: męską i żeńską; - wyjaśnia pojęcie zapłodnienie; - podaje przykłady zmian w organizmie świadczących o rozpoczęciu okresu dojrzewania u własnej płci; - podaje dwa przykłady zmian w funkcjonowaniu skóry w okresie dojrzewania;</p>	<p>-omawia rolę poszczególnych narządów zmysłów; -omawia rolę skóry jako narządu zmysłu; - wymienia zasady higieny oczu i uszu; - wymienia narządy tworzące żeński i męski układ rozrodczy; - określa rolę układu rozrodczego; - omawia zasady higieny układu rozrodczego; - wskazuje na planszy miejsce rozwoju nowego organizmu; - wymienia zmiany fizyczne zachodzące w okresie dojrzewania u dziewcząt i chłopców; - omawia zasady higieny, których należy przestrzegać w okresie dojrzewania; - podaje zasady prawidłowego odżywiania; - wyjaśnia, dlaczego należy dbać o higienę skóry;</p>	<p>-opisuje sposób pielęgnacji skóry – ze szczególnym uwzględnieniem okresu dojrzewania; - wyjaśnia, na czym polega higiena jamy ustnej; - wymienia sposoby zapobiegania chorobom przenoszonym drogą oddechową; - wymienia szkody, które pasożyty powodują w organizmie; - omawia objawy zatruc; - wymienia charakterystyczne cechy muchomora sromotnikowego; - wymienia objawy zatrucia grzybami; - omawia zasady pierwszej pomocy po kontakcie ze środkami czystości; - wyjaśnia, na czym polega palenie bierne; - wymienia skutki przyjmowania narkotyków; - wyjaśnia, czym jest asertywność;</p>	<p>-omawia zasady postępowania w przypadku oparzeń; - wyjaśnia, czym jest uzależnienie; - charakteryzuje substancje znajdujące się w dymie papierosowym; - uzasadnia, dlaczego napoje energetyzujące nie są obojętne dla zdrowia; - rysuje plan pokoju w skali 1 : 50; - dobiera skalę do wykonania planu dowolnego obiektu; - wykonuje szkic terenu szkoły; - odszukuje na mapie wskazane obiekty; - przygotowuje zbiór znaków kartograficznych dla planu lub mapy najbliższej okolicy; - orientuje mapę za pomocą obiektów w terenie; - opisuje krajobraz najbliższej okolicy; - klasyfikuje wzniesienia na podstawie ich wysokości; - omawia elementy doliny; - opisuje skały występujące w najbliższej okolicy;</p>	<p>organizmów tworzących plankton; - prezentuje informacje „naj” na temat jezior w Polsce i na świecie; - prezentuje informacje na temat przystosowań dwóch/trzech gatunków roślin lub zwierząt do życia w ekstremalnych warunkach lądowych; - omawia wymagania środowiskowe wybranych gatunków zwierząt żyjących w poszczególnych warstwach lasu; - prezentuje informacje na temat roślin iglastych pochodzących z innych regionów świata, które są uprawiane w polskich ogrodach; - wykonuje zielnik z poznanych na lekcji roślin łąkowych lub innych roślin; - wyjaśnia, w jaki sposób człowiek może wykorzystać dziko żyjące zwierzęta do ochrony roślin uprawnych przed szkodnikami.</p>
--	---	--	--	---

<p>-wymienia co najmniej trzy zasady zdrowego stylu życia;</p> <p>-korzystając z piramidy zdrowego żywienia, wskazuje produkty, które należy spożywać w dużych i w małych ilościach;</p> <p>-wyjaśnia, dlaczego ważna jest czystość rąk;</p> <p>-omawia sposoby dbania o zęby;</p> <p>-wymienia dwie zasady bezpieczeństwa podczas zabaw na świeżym powietrzu;</p> <p>-wymienia drogi wnikania do organizmu człowieka drobnoustrojów chorobotwórczych i zwierząt pasożytniczych;</p> <p>-wymienia trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych drogą oddechową;</p> <p>-wymienia trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych przez uszkodzoną skórę;</p>	<p>-opisuje sposób pielęgnacji paznokci;</p> <p>-wyjaśnia, na czym polega właściwy dobór odzieży;</p> <p>-podaje przykłady wypoczynku czynnego i wypoczynku biernego</p> <p>-wymienia przyczyny chorób zakaźnych;</p> <p>-wymienia nazwy chorób przenoszonych drogą oddechową;</p> <p>-omawia objawy wybranej choroby przenoszonej drogą oddechową;</p> <p>-omawia przyczyny zatruc;</p> <p>-określa zachowania zwierzęcia, które mogą świadczyć o tym, że jest ono chore na wściekliznę;</p> <p>-określa zasady postępowania w czasie burzy, gdy przebywa się w domu lub poza nim;</p> <p>-rozpoznaje owady, które mogą być groźne;</p> <p>-podaje przykłady trujących roślin hodowanych w domu;</p>	<p>-wyjaśnia pojęcie skala liczbowa;</p> <p>-oblicza wymiary przedmiotu w różnych skalach, np. 1 : 5, 1 : 20, 1 : 50;</p> <p>-opisuje słowami fragment terenu przedstawiony na planie lub mapie;</p> <p>-określa przeznaczenie planu miasta i mapy turystycznej;</p> <p>-wyjaśnia, na czym polega orientowanie planu lub mapy;</p> <p>-orientuje plan lub mapę za pomocą kompasu;</p> <p>-wyjaśnia pojęcie krajobraz;</p> <p>-wymienia składniki, które należy uwzględnić, opisując krajobraz;</p> <p>-omawia cechy poszczególnych krajobrazów kulturowych;</p> <p>-wskazuje naturalne składniki krajobrazu najbliższej okolicy;</p> <p>-opisuje wklęsłe formy terenu;</p>	<p>-omawia proces powstawania gleby;</p> <p>-charakteryzuje wody słodkie występujące na Ziemi;</p> <p>-omawia, jak powstają bagna;</p> <p>-charakteryzuje wody płynące;</p> <p>-podaje przykłady działalności człowieka, które prowadzą do przekształcenia krajobrazu;</p> <p>-wskazuje źródła, z których można uzyskać informacje o historii swojej miejscowości;</p> <p>-wskazuje różnice między parkiem narodowym a parkiem krajobrazowym;</p> <p>-na podstawie mapy w podręczniku lub atlasie podaje przykłady pomników przyrody ożywionej i nieożywionej na terenie Polski i swojego województwa;</p> <p>-wyjaśnia pojęcie plankton;</p> <p>-omawia na przykładach przystosowania zwierząt do ruchu wody;</p>	
---	---	--	--	--

<p>-wymienia trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych drogą pokarmową;</p> <p>-wymienia zjawiska pogodowe, które mogą stanowić zagrożenie;</p> <p>-odróżnia muchomora sromotnikowego od innych grzybów;</p> <p>-określa sposób postępowania po uządleniu;</p> <p>-omawia zasady postępowania podczas pielęgnacji roślin hodowanych w domu;</p> <p>-podaje przykłady środków czystości, które stwarzają zagrożenia dla zdrowia;</p> <p>-wymienia rodzaje urazów skóry;</p> <p>-podaje przynajmniej dwa przykłady negatywnego wpływu dymu tytoniowego i alkoholu na organizm człowieka;</p> <p>-opisuje zachowanie świadczące o mogącym rozwinąć się uzależnieniu od komputera lub telefonu;</p>	<p>-przyporządkowuje nazwę zagrożenia do symboli umieszczanych na opakowaniach;</p> <p>-omawia sposób postępowania w wypadku otarć i skaleczeń;</p> <p>-podaje przykłady substancji, które mogą uzależniać;</p> <p>-podaje przykłady skutków działania alkoholu na organizm;</p> <p>-podaje przykłady sytuacji, w których należy zachować się asertywnie;</p> <p>-wyjaśnia, jak powstaje plan;</p> <p>-rysuje plan dowolnego przedmiotu (wymiary przedmiotu podzielne bez reszty przez 10) w skali 1 : 10;</p> <p>-wyjaśnia pojęcia: mapa i legenda;</p> <p>-rozpoznaje obiekty przedstawione na planie lub mapie za pomocą znaków kartograficznych;</p> <p>-określa położenie innych obiektów na mapie</p>	<p>-opisuje formy terenu dominujące w krajobrazie najbliższej okolicy;</p> <p>-opisuje budowę skał litych, zwięzłych i luźnych;</p> <p>-rozpoznaje co najmniej jedną skałę występującą w najbliższej okolicy;</p> <p>-wyjaśnia pojęcia: wody słodkie, wody słone;</p> <p>-wykonuje schemat podziału wód powierzchniowych;</p> <p>-omawia warunki niezbędne do powstania jeziora;</p> <p>-porównuje rzekę z kanałem śródlądowym;</p> <p>-omawia zmiany w krajobrazie wynikające z rozwoju rolnictwa;</p> <p>-omawia zmiany w krajobrazie związane z rozwojem przemysłu;</p> <p>-wyjaśnia pochodzenie nazwy swojej miejscowości;</p> <p>-wyjaśnia cel ochrony przyrody;</p> <p>-wyjaśnia, czym są rezerwaty przyrody;</p>	<p>-rozpoznaje na ilustracjach organizmy charakterystyczne dla każdego z biegów rzeki;</p> <p>-omawia przystosowania organizmów żyjących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki;</p> <p>-charakteryzuje poszczególne strefy jeziora;</p> <p>-rozpoznaje na ilustracjach pospolite zwierzęta związane z jeziorami;</p> <p>-układa z poznanych organizmów łańcuch pokarmowy występujący w jeziorze;</p> <p>-omawia negatywną i pozytywną rolę wiatru w życiu roślin;</p> <p>-opisuje sposoby wymiany gazowej u zwierząt lądowych;</p> <p>-wymienia przystosowania roślin do wykorzystania światła;</p> <p>-charakteryzuje poszczególne warstwy lasu, uwzględniając rośliny i zwierzęta żyjące w tych warstwach;</p>	
--	---	---	---	--

<p>-prezentuje zachowanie asertywne w wybranej sytuacji; -obicza wymiary biurka w skali 1 : 10; -rysuje plan biurka w skali 1 : 10; -wymienia rodzaje map; -odczytuje informacje zapisane w legendzie planu; -wskazuje kierunki geograficzne na mapie; -odszukuje na planie okolicy wskazany obiekt, np. kościół, szkołę; -rozpoznaje na zdjęciach rodzaje krajobrazów; -podaje przykłady krajobrazu naturalnego; -wymienia nazwy krajobrazów kulturowych; -określa rodzaj krajobrazu najbliższej okolicy; -rozpoznaje na ilustracji wzniesienia i zagłębienia; -wyjaśnia, czym są równiny; -wykonuje modele wzniesienia i doliny; - przyporządkowuje jedną/dwie pokazane skały do poszczególnych grup;</p>	<p>w stosunku do podanego obiektu; -opowiada, jak zorientować plan lub mapę za pomocą kompasu; -wyjaśnia, do czego odnoszą się nazwy krajobrazów; -wymienia rodzaje krajobrazów: naturalny, kulturowy; -wyjaśnia pojęcie krajobraz kulturowy; -wskazuje w krajobrazie najbliższej okolicy składniki, które są wytworami człowieka; -omawia na podstawie ilustracji elementy wzniesienia; -wskazuje formy terenu w krajobrazie najbliższej okolicy; -podaje nazwy grup skał; -podaje przykłady skał litych, zwięzłych i luźnych; -podaje przykłady wód słodkich – w tym wód powierzchniowych;</p>	<p>-wyjaśnia różnice między ochroną ścisłą a ochroną czynną; -podaje przykład obszaru chronionego lub pomnika przyrody znajdującego się w najbliższej okolicy -omawia na przykładach przystosowania roślin do ruchu wody; -omawia sposób pobierania tlenu przez organizmy wodne; -wymienia cechy, którymi różnią się poszczególne odcinki rzeki; -porównuje warunki życia w poszczególnych biegach rzeki; -charakteryzuje przystosowania roślin do życia w strefie przybrzeżnej; -wymienia czynniki warunkujące życie w poszczególnych strefach jeziora; -wymienia zwierzęta żyjące w strefie przybrzeżnej; -charakteryzuje przystosowania ptaków</p>	<p>- podaje przykłady drzew rosnących w lasach liściastych, iglastych i mieszanych; -przyporządkowuje nazwy gatunków roślin do charakterystycznych barw łąki; uzasadnia, że łąka jest środowiskiem życia wielu zwierząt; -podaje przykłady innych upraw niż zboża i warzywa, wskazując sposoby ich wykorzystywania; -przedstawia zależności występujące na polu w formie co najmniej dwóch łańcuchów pokarmowych; -rozpoznaje zboża rosnące w najbliższej okolicy.</p>	
---	--	--	---	--

<p>-podaje przykłady wód słonych; -wskazuje na mapie przykład wód stojących i płynących w najbliższej okolicy; -rozpoznaje na zdjęciach krajobraz kulturowy; -podaje dwa/trzy przykłady zmian w krajobrazie najbliższej okolicy; -wymienia dwie/trzy formy ochrony przyrody w Polsce; -podaje dwa/trzy przykłady ograniczeń obowiązujących na obszarach chronionych; -wyjaśnia, na czym polega ochrona ścisła; -podaje trzy przystosowania ryb do życia w wodzie; -wymienia dwa przykłady innych przystosowań organizmów do życia w wodzie; -wskazuje na ilustracji elementy rzeki: źródło, bieg górny, bieg środkowy, bieg dolny, ujście; -przyporządkowuje na schematycznym rysunku odpowiednie nazwy do stref życia w jeziorze;</p>	<p>-wskazuje różnice między oceanem a morzem; -na podstawie ilustracji rozróżnia rodzaje wód stojących i płynących; -wymienia różnice między jeziorem a stawem; -wymienia, podając przykłady, od jakich nazw pochodzą nazwy miejscowości; -podaje przykłady zmian w krajobrazach kulturowych; -wyjaśnia, czym są parki narodowe; -podaje przykłady obiektów, które są pomnikami przyrody; -omawia sposób zachowania się na obszarach chronionych; -omawia na przykładach przystosowania zwierząt do życia w wodzie; -wyjaśnia, dzięki czemu zwierzęta wodne mogą przetrwać zimę; -podaje dwie/trzy nazwy organizmów żyjących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki;</p>	<p>i ssaków strefy przybrzeżnej do życia w wodzie -charakteryzuje przystosowania roślin i zwierząt zabezpieczające je przed utratą wody; -wymienia przykłady przystosowań chroniących zwierzęta przed działaniem wiatru; -charakteryzuje warunki abiotyczne panujące w poszczególnych warstwach lasu; -rozpoznaje pospolite grzyby jadalne; -porównuje drzewa liściaste z drzewami iglastymi; -rozpoznaje rosnące w Polsce rośliny iglaste; -rozpoznaje przynajmniej sześć gatunków drzew liściastych; -wymienia typy lasów rosnących w Polsce; -omawia zmiany zachodzące na łące w różnych porach roku;</p>		
--	--	---	--	--

<p>-odczytuje z ilustracji nazwy dwóch/trzech organizmów żyjących w poszczególnych strefach jeziora; -wymienia czynniki warunkujące życie na lądzie; -omawia przystosowania zwierząt do zmian temperatury; -wskazuje warstwy lasu na planszy dydaktycznej lub ilustracji; -wymienia po dwa gatunki organizmów żyjących w dwóch wybranych warstwach lasu; -podaje trzy zasady zachowania się w lesie; -podaje po dwa przykłady drzew iglastych i liściastych; -rozpoznaje dwa drzewa iglaste i dwa liściaste -podaje dwa przykłady znaczenia łąki; -wyjaśnia, dlaczego nie wolno wypalać traw; -rozpoznaje przynajmniej trzy gatunki poznanych roślin łąkowych; -wymienia nazwy zbóż; -rozpoznaje na ilustracjach owies, pszenicę i żyto;</p>	<p>-omawia warunki panujące w górnym biegu rzeki; -podaje nazwy stref życia w jeziorze; -wymienia grupy roślin żyjących w strefie przybrzeżnej; -rozpoznaje na ilustracjach pospolite rośliny wodne przytwierdzone do podłoża; -omawia przystosowania roślin do niskiej lub wysokiej temperatury; -podaje nazwy warstw lasu; -omawia zasady zachowania się w lesie; -rozpoznaje pospolite organizmy żyjące w poszczególnych warstwach lasu; -porównuje wygląd igieł sosny z igłami świerka; -wymienia cechy budowy roślin iglastych ułatwiające ich rozpoznawanie, np. kształt i liczba igieł,</p>	<p>-rozpoznaje przynajmniej pięć gatunków roślin występujących na łące; -wyjaśnia, w jaki sposób ludzie wykorzystują łąki; -wyjaśnia pojęcia: zboża ozime, zboża jare; -podaje przykłady wykorzystywania uprawianych warzyw.</p>		
--	---	---	--	--

<p>-podaje przykłady warzyw uprawianych na polach; -wymienia nazwy dwóch szkodników upraw polowych.</p>	<p>kształt i wielkość szyszek; -wymienia cechy ułatwiające rozpoznawanie drzew liściastych -wymienia cechy łąki; -wymienia zwierzęta mieszkające na łące i żerujące na niej; -przedstawia w formie łańcucha pokarmowego proste zależności pokarmowe między organizmami żyjącymi na łące; -omawia sposoby wykorzystywania roślin zbożowych; -rozpoznaje nasiona trzech zbóż; -wyjaśnia, które rośliny nazywamy chwastami; -uzupełnia brakujące ogniwa w łańcuchach pokarmowych organizmów żyjących na polu.</p>			
---	--	--	--	--

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań edukacyjnych na ocenę dopuszczającą.